

II pakopos pensijų išmokų mokėjimo tvarka

Kada galima atsiimti sukauptą pensiją?

Pensijų fondo dalyvis teisę iš pensijų kaupimo bendrovės gauti pensijų išmoką įgyja sulaukęs senatvės pensijos amžiaus arba anksčiau, jei jam yra paskirta išankstinė valstybinio socialinio draudimo senatvės pensija.

Nuo 2012 metų pensinis amžius pradėtas vėlinti. **Kasmet pensinis amžius moterims bus pratęsimas 4 mėnesiais, vyrams – 2 mėnesiais, kol 2026 metais pasieks 65 metų ribą (ir vyrams, ir moterims). 2016 m. nustatytas moterų pensinis amžius yra 61 metai ir 8 mėnesiai, vyrų – 63 metai ir 4 mėnesiai.** Savo pensinį amžių remiantis šiuo metu galiojančiais teisės aktais sužinoti galite pasinaudoję senatvės pensijos amžiaus skaičiuokle, kurią rasite http://www.sodra.lt/lt/skaiciuokles/senatves_pensijos_amziaus_skaiciuokle.

Sulaukęs atitinkamo amžiaus pensijų fondo dalyvis bet kuriame pensijų kaupimo bendrovės skyriuje gali sudaryti pensijų išmokos sutartį. Pensijų išmokos sutartis taip pat gali būti nutraukta pensijų išmokos sutarties šalių susitarimu, jeigu dalyviui nėra išmokėta pensijų išmoka (ar jos dalis) ir (ar) nenupirkta pensijų anuitetas.

Svarbu žinoti, kad pensijų fondo dalyvis, sulaukęs senatvės pensijos amžiaus, **turi teisę nukelti pensijų išmokos mokėjimo pradžią** neribotam laikui. Jei pensijų fondo dalyvis nesikreipia į pensijų kaupimo bendrovę dėl pensijų išmokos sutarties sudarymo, laikoma, kad jis pasinaudojo teise nukelti išmokos mokėjimo pradžią.

Jei dalyvis miršta nesulaukęs pensinio amžiaus, pensijų fonde sukauptas lėšas paveldi artimieji.

Kokie galimi pensijų išmokų būdai?

Pensijų kaupimo bendrovė kiekvienam dalyviui, įgijusiam teisę gauti pensijų išmoką, pagal dalyvio pensijų fonde sukauptą turtą apskaičiuoja bazinio pensijų anuiteto* dydį. Taigi, pensijų išmokų būdą, kuris priklauso nuo bazinio pensijų anuiteto dydžio**, t.y. pensijų fondo dalyvio sukaupto pensijų turto, pasirenka pensijų fondo dalyvis. Galimi pensijų išmokų būdai:

- Pensijų anuitetas;
- Vienkartinė ar periodinė pensijų išmokos (galima tik esant tam tikroms sąlygoms).

Kada atsiranda prievolė įsigyti pensijų anuitetą?

Pensijų anuitetas – tai dalyviui iki gyvos galvos mokama periodinė pensinė išmoka, kurios vis išmokėjimo rizika tenka išmokų mokėtojui – gyvybės draudimo įmonei. Pensijų fondo dalyvis **privalo įsigyti pensijų anuitetą**, jei pensijų fondo dalyviui apskaičiuoto bazinio pensijų anuiteto dydis yra ne mažesnis kaip pusė „Sodros“ bazinės pensijos dydžio (šiuo metu bazinė pensija siekia **112 Eur**, pusė – 56 Eur).

Pensijų kaupimo įstatyme reikalavimas įsigyti anuitetą sukauptus didesnę sumą numatytas dėl to, kad žmogus savo uždirbtais pinigais galėtų naudotis visą pensinį amžių ir užsitikrintų sau stabilias pajamas kas mėnesį.

Pagal šiuo metu galiojančią bazinio pensijų anuiteto dydžio lentelę, kuri sudaroma Lietuvos banko nustatyta tvarka, 2016 metais pensinio amžiaus (t.y. 63 metų ir 4 mėnesių) **vyrui prievolė įsigyti pensijų anuitetą** atsiranda sukauptus **11 750 EUR sumą**, o pensinio amžiaus (t.y. 61 metų ir 8 mėnesių) **moteriai – 12 566 EUR sumą**.

Informacija apie pensijų anuiteto privalomumo ribas kito amžiaus asmenims:

Pensinis amžius	Pensijų fonde sukaupta suma, nuo kurios privalomas anuitetas (vienodai vyrams ir moterims), EUR	Pensinis amžius	Pensijų fonde sukaupta suma, nuo kurios privalomas anuitetas (vienodai vyrams ir moterims), EUR
56	14 616	61	12 566
57	14 205	62	12 158
58	13 794	63	11 750
59	13 384	64	11 342
60	12 975	65	10 935

Pensijų anuitetą būtina pirkti už visą dalyvio vardu pensijų fonde sukauptą sumą. Dalyvis turi teisę pasirinkti pensijų anuiteto mokėtoją ir pensijų anuiteto rūšį.

Daugiau informacijos apie pensijų anuitetą pateikiama – http://www.lb.lt/pensiju_anuitetas

Kokiais atvejais yra galimos vienkartinė ar periodinės išmokos?

Pasirinkti vienkartinę ar periodines išmokas galima dviem atvejais:

1. Dalyviui, kuriam apskaičiuotas bazinis pensijų anuitetas yra mažesnis nei pusė „Sodros“ bazinės pensijos, sukauptą sumą gali būti išmokėta kaip periodinė ar vienkartinė išmoka. Šiuo metu „Sodros“ bazinė pensija yra 112 EUR. Jei pensijų kaupimo bendrovės apskaičiuotas bazinis pensijų anuitetas yra mažesnis nei 56 EUR, visa fonde sukauptą sumą pensijų fondo dalyviui gali būti išmokėta vienu kartu.

Tai reiškia, kad pagal šiuo metu galiojančią bazinio pensijų anuiteto dydžio lentelę, kuri sudaroma Lietuvos banko nustatyta tvarka, **pensinio amžiaus (t.y. 63 metų ir 4 mėnesių) vyras, sukaukęs mažiau nei 11 750 EUR, sukauptą sumą galės gauti periodinės ar vienkartinės išmokos būdu, o pensinio amžiaus (t.y. 61 metų ir 8 mėnesių) moteris sukauptą sumą galės gauti periodinės ar vienkartinės išmokos būdu, jei bus sukaupusi mažiau nei 12 566 EUR.**

2. Kai dalyviui apskaičiuotas bazinis pensijų anuitetas yra didesnis nei 3 „Sodros“ bazinės pensijos (t.y. 336 EUR), tuomet sukauptą lėšų dalis, viršijanti vienkartinę įmoką trigubos bazinės pensijos dydžio baziniam pensijų anuitetui įsigyti, gali būti išmokama vienkartinės ar periodinės išmokų būdu. **Pavyzdžiui, tuo atveju, jei 62 m. asmuo bus sukaukęs daugiau nei 72 948 EUR, jam likutį, viršijantį nurodytą sumą, pensijų kaupimo bendrovė galės išmokėti kaip vienkartinę ar periodinę išmoką.**

Kas yra anuiteto pardavėjas?

Informaciją apie gyvybės draudimo įmones, vykdančias pensijų anuitetų veiklą, rasite [čia](#).

Šiuo metu pensijų anuitetus siūlo įsigyti gyvybės draudimo bendrovės „Ergo Life Insurance SE“, „Bonum Publicum“ ir „SEB gyvybės draudimas“.

Kokios yra gyvybės draudimo įmonių siūlomos pensijų anuitetų rūšys?

Sudarant pensijų anuiteto sutartį, galima pasirinkti pensijų anuitetą **su garantuotu mokėjimų laikotarpiu arba be jo**. Pasirinkus anuitetą be garantuoto mokėjimų laikotarpio, išmokos bus didesnės, tačiau jų mokėjimas nutrūksta iš karto po asmens mirties. Kitu atveju, žmogui mirus, pensijų išmokos sutartą garantuotą mokėjimų laikotarpį bus pervedamos paveldėtojams. Taip pat galima pasirinkti pensijų anuiteto mokėjimo dažnumą kas mėnesį arba kas ketvirtį.

Pensijų anuiteto dydis priklauso nuo apdraudžiamo asmens amžiaus, įmokos dydžio, garantuoto mokėjimų laikotarpio, pensijų anuiteto mokėjimo dažnumo. Draudimo išmokos draudimo bendrovės nustatyta tvarka gali būti didinamos atskaitymais iš draudimo bendrovės pelno. Išmokami pensijų anuitetai yra neapmokestinami.

Daugiau informacijos apie pensijų anuitetų rūšis pateikiama [čia](#).

Pensijų fondų rizikos

Pensijų fondų investicijų vertė gali ir kilti, ir kristi, todėl kiekvieno pensijų fondo veiklos laikotarpiu galimi šių fondų investicinių vienetų verčių svyravimai. Su pensijų fondų investicijomis yra susijusios šios rizikos:

- **kredito rizika** – sukaupto turto vertės sumažėjimo rizika dėl skolos vertybinių popierių emitentų, į kurių finansines priemones investuoja pensijų fondas, nesugebėjimo įvykdyti savo finansinių įsipareigojimų. Kredito rizika yra valdoma, laikantis investicijų diversifikavimo taisyklių, atidžiai pasirenkant patikimas sandorio šalis.

- **palūkanų normos rizika** – rizika patirti nuostolius dėl nepalankių palūkanų pokyčių, kurie gali turėti įtakos skolos vertybinių popierių, į kuriuos investuoja pensijų fondas, kainoms. Palūkanų normos rizika draudžiama, įsigyjant trumpesnio laikotarpio skolos vertybinius popierius.
- **valiutos kurso rizika** – tai rizika patirti nuostolius dėl nepalankaus užsienio valiutų kurso pokyčių euro ir kitų valiutų atžvilgiu. Siekiant sumažinti valiutų kurso pokyčių riziką didžioji dalis lėšų investuojama nacionaline euro valiuta.
- **rinkos svyravimo rizika** – tai rizika, kad sukaupto turto vertė gali sumažėti esant neigiamiems pokyčiams kapitalo rinkose. Rizika ribojama pensijų fondo lėšas investuojant ilgesniam laikotarpiui į geras ateities perspektyvas turinčias finansines priemones, taip pat laikantis investicijų diversifikavimo taisyklių. Nepaisant to, egzistuoja neigiamų makroekonomikos pokyčių galimybė, o tai gali turėti įtakos visai finansinių priemonių rinkai. Rinkos svyravimo riziką gali valdyti pats pensijų kaupimo dalyvis, rinkdamasis investavimo strategiją atsižvelgdamas į savo amžių. Dalyvis, kurio amžius artėja prie senatvės pensijos amžiaus, turėtų rinktis vis mažesnės akcijų dalies pensijų fondus.
- **rinkos likvidumo rizika** – rizika patirti nuostolius dėl mažo rinkos likvidumo, kuris neleidžia parduoti finansines priemones norimu laiku už pageidautiną kainą. Siekiant išvengti likvidumo rizikos, investuojama į likvidžias finansines priemones, kad, esant poreikiui, jas būtų galima parduoti per kuo įmanomai trumpesnį laiką.
- **sandorio šalies rizika** – rizika patirti nuostolius dėl sandorio šalies nesugebėjimo įvykdyti savo finansinius įsipareigojimus, kurie buvo priimti sudarant sandorį. Siekdama sumažinti sandorio šalies riziką, bendrovė sudarys sandorius daugiausia su žemos rizikos kredito įstaigoms ar finansų įstaigoms.
- **infliacijos rizika** – realus pensijų fondo turto prieaugis gali būti mažesnis dėl infliacijos, t.y. išaugus inflacijai, pensijų fondo investicinio vieneto vertė gali atitinkamai sumažėti.
- **šalies (politinė) rizika** – tai rizika, kad dėl tam tikrų politinių įvykių atskirame regione gali nuvertėti arba būti prarasta dalis pensijų fondo investicijų. Vengiant šios rizikos didžioji pensijų fondo turto dalis investuojama politiškai stabiliose šalyse, taip pat siekiama kuo plačiau paskirstyti investicijas tarp įvairių šalių, tokiu būdu sumažinant atskiros šalies rizikos įtaką bendram pensijų fondo investicijų portfeliui.
- **operacinė rizika** – rizika patirti nuostolius dėl žmonių, sistemų, netinkamų ar klaidingų vidaus procesų arba dėl išorės įvykių įtakos. Ši rizika mažinama, aprašant, atskleidžiant ir laikantis rizikų valdymo procedūrų.

Daugiau su pensijų kaupimo veikla susijusios informacijos galite rasti www.pensijusistema.lt , www.lb.lt , www.sodra.lt.